ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การพัฒนาสื่อด้านสุขภาพเรื่องการป้องกันโรคไข้เลือดออกสำหรับ

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ชนเผ่าปกากะญอ

ผู้เขียน นางสายฝน ทรงหงษา

ปริญญา พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คร.วราภรณ์ บุญเชียง อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คร. ศิวพร อึ้งวัฒนา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

โรคไข้เลือดออกเป็นโรคติดต่อที่มีอันตรายถึงแก่ชีวิต การสื่อสารสุขภาพให้เหมาะสม กับบริบทของชุมชนเป็นกลวิธีสำคัญในการป้องกันโรคไข้เลือดออกในชุมชน การศึกษาครั้งนี้เป็น การศึกษาเชิงพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสื่อด้านสุขภาพเรื่องการป้องกันโรคไข้เลือดออกและ เพื่อศึกษาประสิทธิผลด้านความรู้ของการใช้สื่อด้านสุขภาพเรื่องการป้องกันโรคไข้เลือดออกโดย เปรียบเทียบความรู้ระหว่างก่อนและหลังการนำสื่อด้านสุขภาพเผยแพร่แก่แกนนำสุขภาพประจำ ครอบครัว ประชากรในการศึกษานี้ คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 13 คน กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษานี้ คือ แกนนำสุขภาพประจำครอบครัว 65 คน ในหมู่บ้านน้ำคิบชมภู ตำบลป่าไผ่ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2554 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2554

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบวัด ความรู้ในการป้องกันโรคไข้เลือดออก เครื่องมือในการคำเนินการศึกษาประกอบด้วยแผนการสอน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเรื่องการป้องกันโรคไข้เลือดออก สื่อความรู้ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยคู่มือและภาพพลิกเรื่องการป้องกันโรคไข้เลือดออกและแนวทางในการพัฒนาอาสา สมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ผลการศึกษาประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การพัฒนาสื่อด้านสุขภาพ คือ สื่อความรู้และสื่อบุคคลประกอบด้วย 3 ระยะคือ 1) ระยะเตรียมการ เป็นการวิเคราะห์วางแผนแก้ไขปัญหาเรื่องโรคไข้เลือดออกในชุมชนร่วมกัน พัฒนาสื่อความรู้และรูปแบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องการป้องกันการเกิดโรคไข้เลือดออกของอาสา สมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านแก่แกนนำประจำสุขภาพประจำครอบครัว โดยสื่อความรู้ประกอบ ด้วยคู่มือ ภาพพลิกและสื่อบุคคลซึ่งมีการพัฒนา 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการอบรมให้ความรู้ ขั้นตอน การฝึกปฏิบัติการสื่อสารด้วยภาษาปกากะญอและขั้นตอนฝึกปฏิบัติการเผยแพร่ความรู้โดยใช้ภาพ พลิกประกอบ 2) ระยะดำเนินการ เป็นระยะที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านใช้สื่อภาพพลิก เผยแพร่ความรู้แก่แกนนำสุขภาพประจำครอบครัวและติดตามการใช้สื่อด้านสุขภาพของอาสา สมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านหลังการเผยแพร่ 3) ระยะประเมินผล ใช้วิธีการประเมินความรู้ใน การป้องกันโรคไข้เลือดออกของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว หลังจากได้รับการเผยแพร่ความรู้ จากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ห่างจากระยะดำเนินการ 1 สัปดาห์

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาพบว่าความรู้ในการป้องกันโรคใช้เลือดออกของแกนนำสุขภาพ ประจำครอบครัวก่อนการพัฒนามีความรู้อยู่ในระดับปานกลางส่วนหลังการพัฒนาความรู้ในการ ป้องกันโรคใช้เลือดออกอยู่ในระดับสูงซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p<.001) สรุปได้ว่า สื่อด้านสุขภาพที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิผลในการป้องกันโรคใช้เลือดออก

การศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาสื่อด้านสุขภาพโดยเฉพาะสื่อบุคคลมี ความสำคัญในการสื่อสารให้ความรู้ในเรื่องอื่นๆ ในชุมชนอื่นที่เป็นชนเผ่าปกากะญอ Independent Study Title Development of Health Media on Dengue Hemorrhagic Fever

Prevention for Pagagayor Village Health Volunteers

Author Mrs. Saifon Songhongsa

Degree Master of Nursing Science (Community Health Nurse Practitioner)

Independent Study Advisory Committee

Assistant Professor Dr. Waraporn Boonchieng Advisor

Assistant Professor Dr. Sivaporn Aungwattana Co-advisor

ABSTRACT

Dengue hemorrhagic fever is a contagious disease, which can be deadly. Health communication which is community context appropriate is an important strategy for preventing dengue in the community. This developmental study aimed to develop health media on dengue hemorrhagic fever and to study the knowledge effectiveness from using health media regarding dengue hemorrhagic fever prevention by compared knowledge between before and after distributing health media to family health leader. The population in this study was 13 village health volunteers. The sample group in this study was 65 family health leaders in Nam Dip Chom Phu village, Pa Phai sub-district, Lee district, Lamphun province. The sample selection method was purposive sampling, and the operation duration was from June to December 2011.

The tools for collecting data was a form to measure dengue hemorrhagic fever prevention knowledge and study operation tools were the village health volunteer teaching plan regarding dengue hemorrhagic fever prevention, knowledge media including a manual and a dengue hemorrhagic fever prevention flip chart, and the village health volunteers development process guidelines.

The result of the study had 2 parts.

Part 1, the development of health media including knowledge media and personal media of 3 phases as follows. 1) Preparation phase which included analysis and preparation of a solution plan for the dengue hemorrhagic fever problem in the community, and cooperation with the community in developing knowledge media and a approaches format for disseminating information about preventing dengue hemorrhagic fever by the village health volunteers to family health leader. The knowledge media consisted of a manual and a flip chart. Personal media development consisted of 3 steps: knowledge training, Pagagayor language communication workshop, and a workshop in knowledge dissemination by using a flip chart. 2) Implementation phase, the village health volunteers used the flip chart to spread knowledge to the family health leader, and were followed up on the media usage after deployment. 3) The evaluation phase, the knowledge in preventing dengue hemorrhagic fever of family health leaders was evaluated one week after receiving knowledge from the village health volunteers.

Part 2, the study results found that knowledge in preventing dengue hemorrhagic fever of family health leader before the knowledge development process was at a moderate level, and improved to a high level after the knowledge development with the statistically significant difference (p<.001). The developed health media was effective in contributing to the prevention of dengue hemorrhagic fever transmission.

The findings of this study showed that the development of health media especially personal media is important to communicate the knowledge in other Pagagayor communities.